

โครงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

กองแผนงาน

30 พฤษภาคม 2551

การวิเคราะห์ต้นทุนต่อหน่วย

ของกรมบัญชีกลาง

ความเป็นมา

การวิเคราะห์ต้นทุนต่อหน่วย

หมวด 4

พระราชกฤษฎีกา ว่าด้วย
หลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546

มาตรา 21

: การบริหารราชการอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจของรัฐ

1. ให้ส่วนราชการ จัดทำบัญชีต้นทุนในงานบริการสาธารณะแต่ละประเภทขึ้น
ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กรมบัญชีกลางกำหนด

2. ให้ส่วนราชการ ดำเนินรายจ่ายต่อหน่วยของงานบริการสาธารณะที่รับผิดชอบ
ตามระยะเวลาที่กรมบัญชีกลางกำหนด และรายงานให้ สงป. กรมบัญชีกลาง และ ก.พ.ร. ทราบ

3. ให้ส่วนราชการจัดทำแผนการลดรายจ่ายต่อหน่วยของงานบริการสาธารณะ
ดังกล่าว เสนอ สงป. กรมบัญชีกลาง และ ก.พ.ร. ทราบ

วัตถุประสงค์

เพื่อให้ได้ข้อมูลต้นทุนงานของแต่ละส่วนงาน
อันจะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารทุกระดับ
ในการวัดผลการดำเนินงาน และปรับปรุง
เพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน

แนวคิด

- ให้ส่วนราชการคำนวณต้นทุนผลผลิตที่ใกล้เคียงกับความจริงมากที่สุด
- โดยนำค่าใช้จ่ายทั้งหมดที่เกิดขึ้นจริงตามมาคำนวณ

ผลที่ได้จากการคำนวณต้นทุน

1. ได้ต้นทุนแยกตามหน่วยงานและทราบรายละเอียดรายการค่าใช้จ่าย
2. ได้ต้นทุนตามประเภทกิจกรรม และต้นทุนต่อหน่วยกิจกรรม
3. ได้ต้นทุนตามประเภทผลผลิต และต้นทุนต่อหน่วยผลผลิต

ประโยชน์

1. ตรวจสอบต้นทุนทรัพยากรที่ใช้ในงานที่รับผิดชอบ
2. วัดผลการดำเนินงาน
3. ปรับปรุงกระบวนการทำงาน
4. วางแผนการทำงาน
5. วัดความคุ้มค่าของงาน

หลักเกณฑ์วิธีการคำนวณต้นทุนผลผลิต

6 ขั้นตอน

1. ระบุผลผลิตของหน่วยงาน

2. ระบุกิจกรรมหลักที่เกี่ยวข้องกับผลผลิต

3. ระบุสำนัก กอง ศูนย์ (Cost Center)

4. ระบุต้นทุนรวมของทุก Cost Center

5. กระจายต้นทุนหน่วยสนับสนุนเข้าหลัก

6. รวมต้นทุนเชื่อมโยงสู่กิจกรรม/ผลผลิต

ความหมายและคำจำกัดความ

ความหมายและคำจำกัดความ

งานบริการสาธารณะ

Public Service หมายถึง ผลผลิตของหน่วยงานภาครัฐ
ที่มุ่งเน้นประโยชน์สุขแก่ประชาชนโดยทั่วถึง

หน่วยต้นทุน

Cost Center หมายถึง **หน่วยงานภายในส่วนราชการ** ที่
กำหนดขึ้น**ตามโครงสร้าง**การแบ่งส่วนราชการ ซึ่งแต่ละหน่วยงานจะมี
การดำเนินกิจกรรมที่ต้องใช้ทรัพยากรหรือต้นทุนในการผลิตผลผลิต

ความหมายและคำจำกัดความ

หน่วยงานหลัก

Functional Cost Center หมายถึง **หน่วยงานที่มีหน้าที่**
โดยตรงในการสร้างผลผลิต หรือมีส่วนร่วมในการสร้างผลผลิต
ของหน่วยงาน

หน่วยงานสนับสนุน

Support Cost Center หมายถึง **หน่วยงานที่ทำหน้าที่ให้**
บริการกับหน่วยงานหลัก หรือทำงาน**สนับสนุน**

ความหมายและคำจำกัดความ

ต้นทุน

Cost หมายถึง **รายจ่าย** เพื่อให้ได้มาซึ่งสินค้าหรือบริการ ซึ่งอาจเป็นเงินสด สินทรัพย์อื่น หรือการก่อหนี้ผูกพัน ที่เกี่ยวข้อง โดยตรงกับการได้มาซึ่งสินค้าและบริการ

ความหมายและคำจำกัดความ

ต้นทุนทางตรง

Direct Cost หมายถึง ค่าใช้จ่ายที่สามารถระบุเข้าสำนัก
กอง ศูนย์ กลุ่มที่เป็นผู้ผลิตผลผลิตได้อย่างเจาะจงว่าใช้ไปทำอะไร
ในการผลิตผลผลิตใด

ต้นทุนทางอ้อม

Indirect Cost หมายถึง ค่าใช้จ่ายที่หลาย ๆ สำนัก
กอง ศูนย์ กลุ่มใช้ร่วมกันในการผลิตผลผลิต ไม่เป็นค่าใช้จ่าย
เฉพาะของ Cost Center ใดเพียงแห่งเดียว

ความหมายและคำจำกัดความ

ต้นทุนรวม

Full Cost หมายถึง **ผลรวมของต้นทุนทั้งหมด**ที่เกิดขึ้น
ในการผลิตผลผลิตของหน่วยงาน โดยไม่ต้องคำนึงแหล่งเงินทุน
และเป็นการคำนวณจากตัวเลขค่าใช้จ่ายที่บันทึกบัญชี
ตามเกณฑ์คงค้าง

ความหมายและคำจำกัดความ

การปันส่วนต้นทุน

Allocation หมายถึง การแบ่งส่วนค่าใช้จ่ายไปยังกิจกรรม
กระบวนการผลิต การดำเนินงาน หรือผลผลิตตามเกณฑ์ต่าง ๆ

ความหมายและคำจำกัดความ

ผลผลิต

Output หมายถึง **ผลิตภัณฑ์หรือบริการ**ที่หน่วยงานภาครัฐ
ทำการผลิตและส่งมอบให้กับบุคคลภายนอกใช้เป็นเกณฑ์
ในการกำหนดราคาผลผลิต และจัดสรรเงินลงทุน หลักในการ
พิจารณาแนวโน้มการดำเนินงานเพื่อวัดผลการดำเนินงาน

โครงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

กองแผนงาน

30 พฤษภาคม 2551

**การจัดทำต้นทุนต่อหน่วย
ของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์**

แนวคิด

∴ การจัดทำต้นทุนต่อหน่วย
ของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

- จัดทำต้นทุนต่อหน่วยผลผลิต แยกตามโครงสร้างองค์กรและการบริหารงานของแต่ละวิทยาเขต
- กำหนดหน่วยงานหลักและหน่วยงานสนับสนุนให้ครบถ้วนในทุกวิทยาเขต
- คิดต้นทุนในระดับคณะ

หลักเกณฑ์วิธีการคำนวณต้นทุนการผลิต 6 ขั้นตอน

ขั้นตอนที่ 1 : ระบุผลผลิตของหน่วยงาน

ขั้นตอนที่ 2 : ระบุกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับแต่ละผลผลิตที่กำหนด

ขั้นตอนที่ 3 : ระบุหน่วยงานหลัก / หน่วยงานสนับสนุน

ขั้นตอนที่ 4 : ระบุต้นทุนรวมของหน่วยงาน

ขั้นตอนที่ 5 : กำหนดเกณฑ์การปันส่วน จากหน่วยสนับสนุนไปหน่วยงานหลัก

ขั้นตอนที่ 6 : รวมต้นทุน และเชื่อมโยงข้อมูลค่าใช้จ่ายเข้าสู่กิจกรรม / ผลผลิต

หลักเกณฑ์วิธีการคำนวณต้นทุนการผลิต

ขั้นตอนที่ 1

- ผลผลิต : ผลิตภัณฑ์หรือบริการที่หน่วยงานภาครัฐทำการผลิตได้

ระบุผลผลิตของหน่วยงาน

จากภารกิจหลัก 4 ด้านของมหาวิทยาลัย

ผู้สำเร็จการศึกษา

โครงการวิจัย

โครงการบริการวิชาการ

โครงการทำนุบำรุง
ศิลปวัฒนธรรม

หลักเกณฑ์วิธีการคำนวณต้นทุนการผลิต

ขั้นตอนที่ 1

ระบุผลผลิตของหน่วยงาน

จากภารกิจหลัก 4 ด้านของมหาวิทยาลัย

ผลผลิต	ดัชนีชี้วัด
1. การผลิตบัณฑิต	จำนวนผู้สำเร็จการศึกษา
2. การพัฒนานวัตกรรมและ ถ่ายทอดเทคโนโลยี	จำนวนโครงการวิจัย
3. การให้บริการวิชาการ	จำนวนผู้เข้ารับบริการ
4. การส่งเสริมความเข้มแข็ง ทางสังคมและวัฒนธรรม	จำนวนผู้เข้าร่วมโครงการ

หลักเกณฑ์วิธีการคำนวณต้นทุนการผลิต

ขั้นตอนที่ 2

ระบุกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับแต่ละผลผลิตที่กำหนด

กิจกรรม

ผลผลิต

จัดการเรียนการสอน

ผู้สำเร็จการศึกษา

ทำการวิจัย

โครงการวิจัย

บริการวิชาการ

โครงการบริการวิชาการ

ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

โครงการทำนุบำรุง
ศิลปวัฒนธรรม

หลักเกณฑ์วิธีการคำนวณต้นทุนผลผลิต

ขั้นตอนที่ 2

ระบุกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับแต่ละผลผลิตที่กำหนด

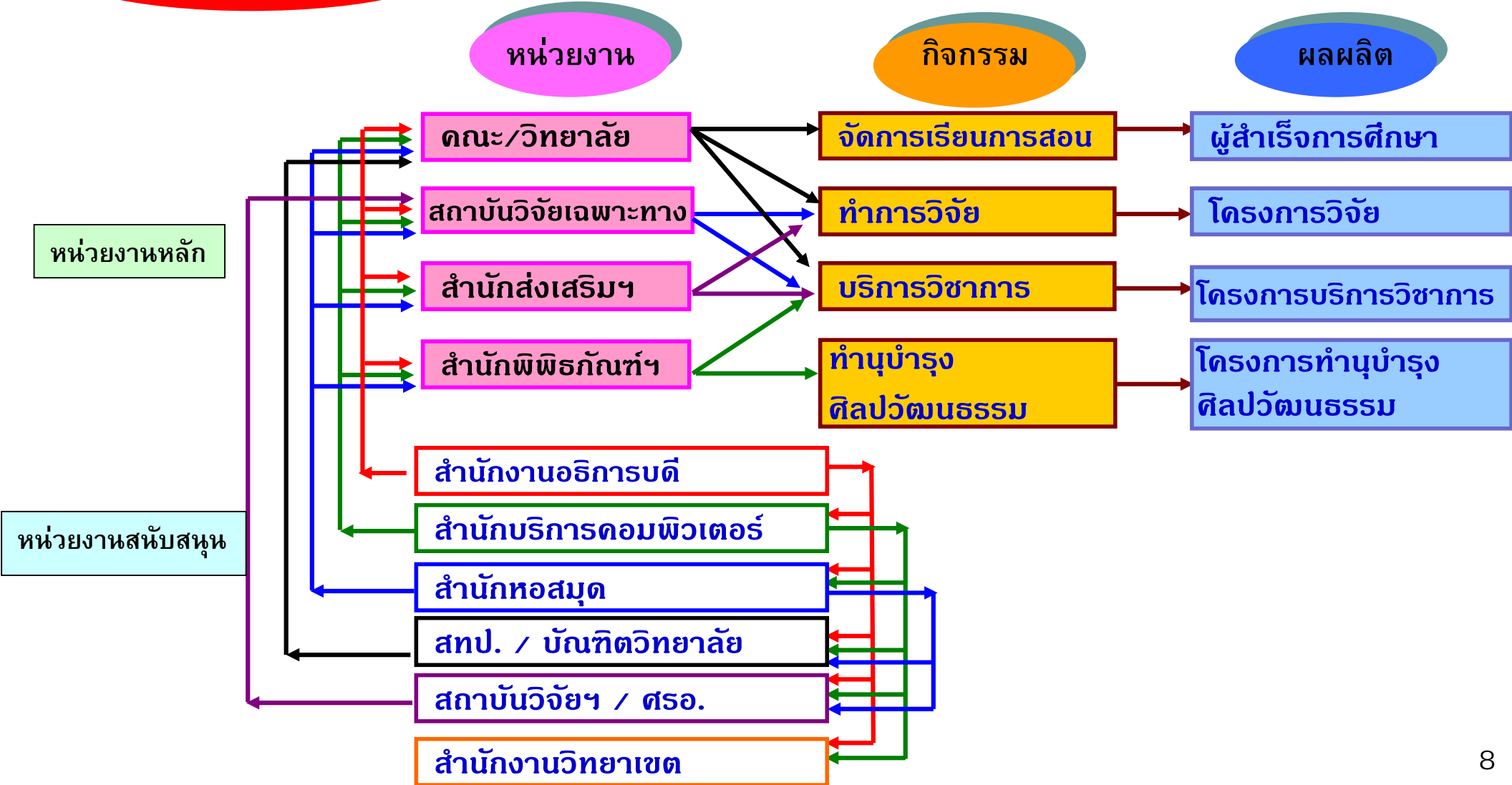

ผลผลิต	กิจกรรม	ดัชนีชี้วัด
1. การผลิตบัณฑิต	การจัดการเรียนการสอน	FTES
2. การพัฒนานวัตกรรมและถ่ายทอดเทคโนโลยี	การวิจัย	จำนวนโครงการวิจัย
3. การให้บริการวิชาการ	การบริการวิชาการ	จำนวนโครงการบริการวิชาการ
4. การส่งเสริมความเข้มแข็งทุนทางสังคม และวัฒนธรรม	การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม	จำนวนโครงการทางศิลปวัฒนธรรม

หลักเกณฑ์วิธีการคำนวณต้นทุนผลผลิต

ขั้นตอนที่ 3

ระบุหน่วยงานหลัก / หน่วยงานสนับสนุน

หลักเกณฑ์วิธีการคำนวณต้นทุนผลผลิต

ขั้นตอนที่ 4

ระบุดัชนีรวมของหน่วยงาน

ต้นทุน = ค่าใช้จ่ายประจำปี + ค่าเสื่อมราคาประจำปี

ข้อมูลค่าใช้จ่าย

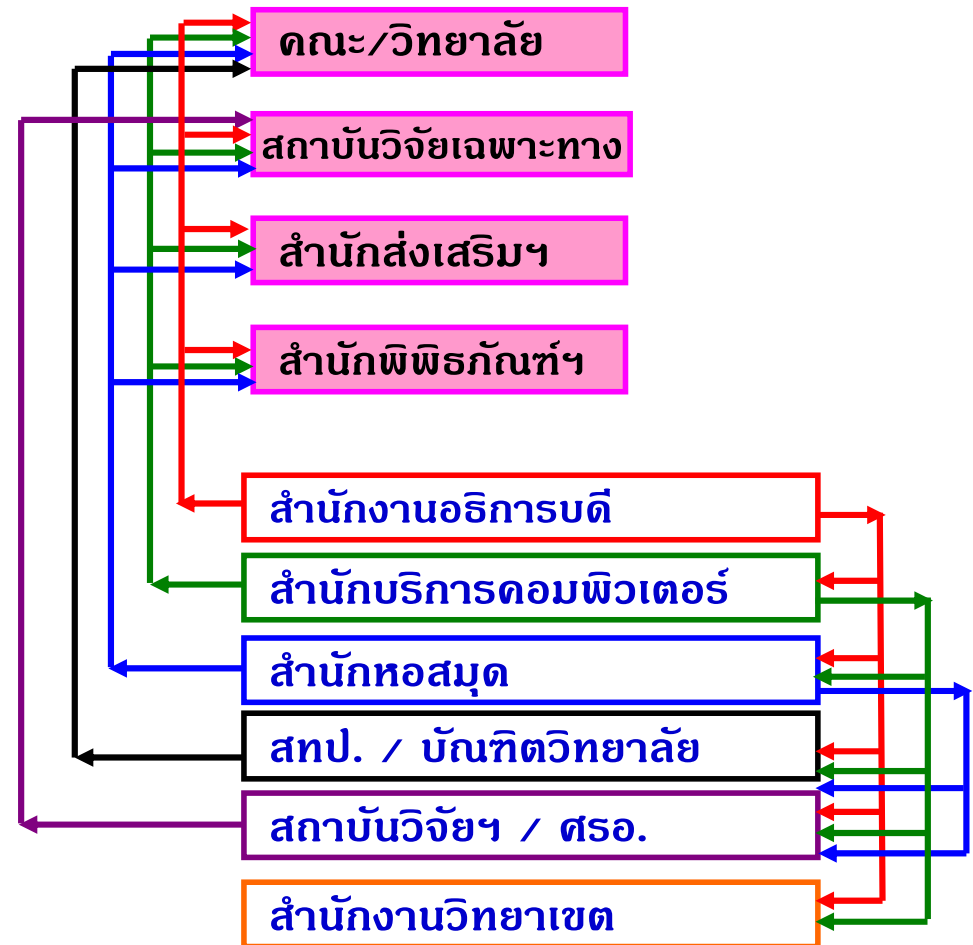
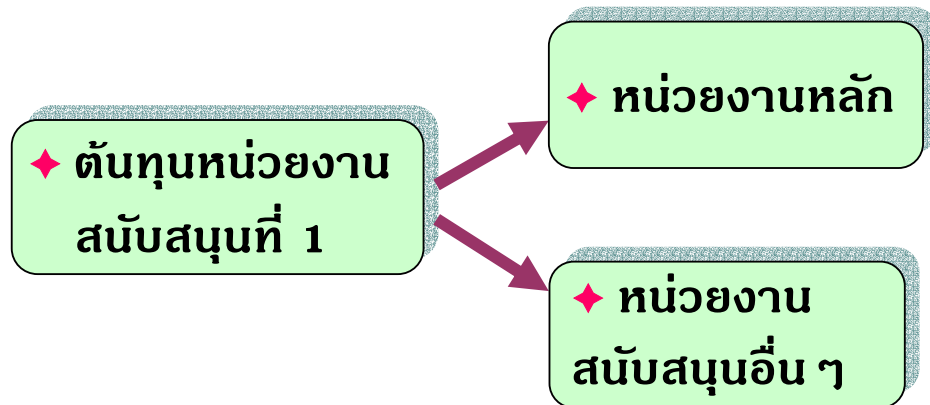
- ค่าใช้จ่ายเงินงบประมาณแผ่นดิน จาก ระบบ **BG** (กองคลัง)
- ค่าใช้จ่ายเงินรายได้ จาก **การรายงานข้อมูลของหน่วยงาน**
- ค่าเสื่อมราคาประจำปี (งปม.แผ่นดิน/เงินรายได้)

หลักเกณฑ์วิธีการคำนวณต้นทุนผลผลิต

ขั้นตอนที่ 5

ปันส่วนจากหน่วยสนับสนุนไปหน่วยงานหลัก

- **ปันส่วนต้นทุน** หรือการแบ่งส่วนค่าใช้จ่ายของหน่วยงานสนับสนุนไปยังหน่วยงานอื่น ๆ ดังนี้

หลักเกณฑ์วิธีการคำนวณต้นทุนผลผลิต

ขั้นตอนที่ 5

กำหนดเกณฑ์การปันส่วน

ตัวอย่างเกณฑ์การปันส่วน ปี งบประมาณ.2549 : วิทยาเขตบางเขน

หน่วยงาน	เกณฑ์การปันส่วน
◆ สำนักงานอธิการบดี	บุคลากร 85% : นิสิต 15%
◆ สำนักบริการคอมพิวเตอร์	บุคลากร 50% : นิสิต 50%
◆ สำนักหอสมุด	บุคลากร 10% : นิสิต 90%
◆ สำนักทะเบียนและประมวลผล	นิสิตปริญญาตรี 75% : บัณฑิตศึกษา 25%
◆ บัณฑิตวิทยาลัย	จำนวนนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา ของแต่ละคณะ
◆ สวพ. และ ศรอ.	จำนวนโครงการวิจัย ของแต่ละหน่วยงาน

หลักเกณฑ์วิธีการคำนวณต้นทุนผลิต

ขั้นตอนที่ 5

ตัวอย่างการปันส่วนของสำนักงานอธิการบดี

หน่วยงานหลัก / หน่วยงานสนับสนุน	ยอดต้นทุนของ แต่ละหน่วยงาน (บาท) (1)	จำนวน		จำนวนเงินที่หน่วยงานได้รับปันส่วน (บาท)			ต้นทุนและส่วน ที่ได้รับ จากการปันส่วน (1)+(2)
		นิสิต	บุคลากร	15 % ของ งปม. ปันตามสัดส่วน นิสิต	85 % ของ งปม. ปันตามสัดส่วน บุคลากร	รวม (2)	
คณะเกษตร	186,312,535.39	1,381	387	2,723,211.86	19,536,439.46	22,259,651.32	208,572,186.71
คณะประมง	68,537,242.87	1,023	201	2,017,267.01	10,146,832.90	12,164,099.90	80,701,342.77
คณะวนศาสตร์	65,442,930.05	1,132	166	2,232,205.52	8,379,971.45	10,612,176.97	76,055,107.02
คณะวิทยาศาสตร์	238,087,811.34	2,592	470	5,111,198.51	23,726,425.18	28,837,623.69	266,925,435.04
คณะวิศวกรรมศาสตร์	226,080,046.67	3,222	580	6,353,503.71	29,279,418.31	35,632,922.02	261,712,968.69

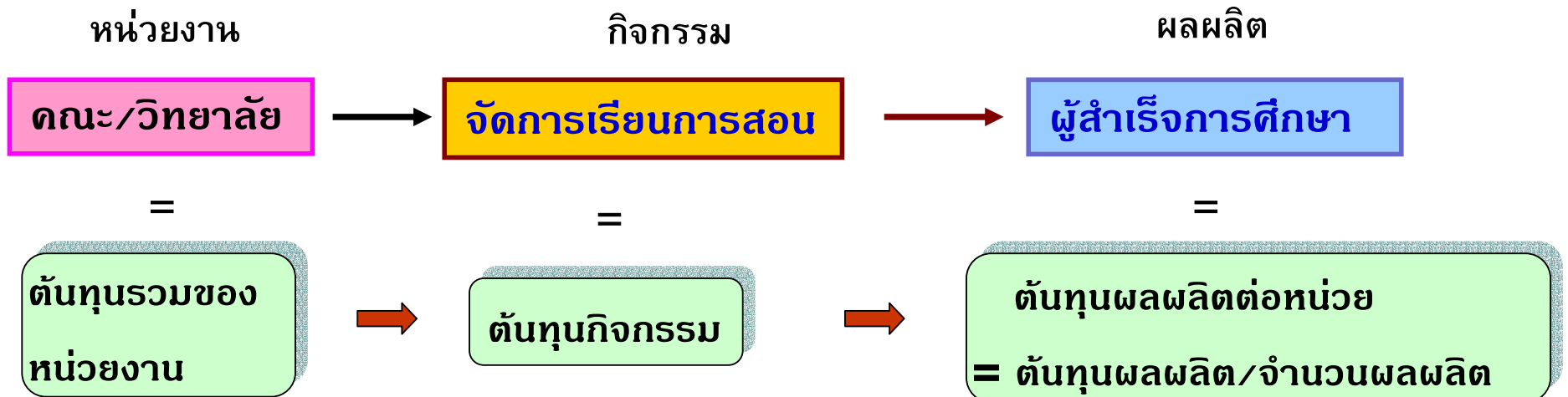
หลักเกณฑ์วิธีการคำนวณต้นทุนการผลิต

ขั้นตอนที่ 6

รวมต้นทุน และเชื่อมโยงข้อมูลค่าใช้จ่ายเข้าสู่กิจกรรม/ผลผลิต

- ◆ รวมต้นทุนของหน่วยงาน = **ต้นทุนรวม**
- ◆ เชื่อมโยงต้นทุนรวมไปสู่กิจกรรมและผลผลิต ทั้ง 4 ด้าน
- ◆ กระจายค่าใช้จ่ายของแต่ละกิจกรรมเข้าสู่ผลผลิต = **ต้นทุนการผลิต**
- ◆ ทหารต้นทุนการผลิตด้วย จำนวนผลผลิต = **ต้นทุนต่อหน่วยผลผลิต**

ตัวอย่าง : การกระจายต้นทุนไปสู่กิจกรรมและผลผลิต **ด้านการผลิตบัณฑิต**

หลักเกณฑ์วิธีการคำนวณต้นทุนการผลิต

ขั้นตอนที่ 6

ตัวอย่าง : ต้นทุนและต้นทุนต่อหน่วยการผลิต ด้านการผลิตบัณฑิต
ของวิทยาเขตบางเขน ปี 2548

คณะ	ระดับนิสิต ผู้เรียน	ต้นทุนที่ใช้ในกิจกรรมการผลิตบัณฑิต (หน่วย : บาท)				
		ก.	ข.	ค.	ด.	รวม
รวม	ป.ตรี	122,611,329	49,989,702	124,315,454		1,379,001,581
	บว.	91,460,999	3,913,789	34,885,496		397,612,949
	รวม	214,072,328	53,903,491	159,200,950		1,776,614,530
จำนวนผู้สำเร็จ	ป.ตรี	107	307	388		3,268
	บว.	158	27	124		1,069
	รวม	265	334	512		4,337
ค่าเฉลี่ย/คน	ป.ตรี	1,145,900	162,833	320,401		7,921,512
	บว.	578,867	144,955	281,335		7,336,154
จำนวนนิสิต ทั้งหมด	ป.ตรี	855	1,450	1,958		15,793
	บว.	526	176	634		4,470
	รวม	1,381	1,626	2,592		20,263
ค่าเฉลี่ย/คนปี (บาท)	ป.ตรี	143,405	34,476	63,491		87,317
	บว.	173,880	22,237	55,024		88,951

การวิเคราะห์สรุปผล

ปัญหาและอุปสรรค

★ ข้อมูลด้านการเงิน

- หน่วยงานยังมีได้จัดทำบัญชีตามเกณฑ์คงค้าง
- มหาวิทยาลัยไม่มีฐานข้อมูลกลางค่าใช้จ่ายเงินรายได้
- หน่วยงานไม่มีความพร้อมและความเข้าใจในระบบข้อมูลสินทรัพย์ และค่าเสื่อมราคา
- หน่วยงานไม่ได้จัดเก็บข้อมูลค่าใช้จ่ายแยกตามภารกิจ (ผลผลิต)

★ ระยะเวลาในการจัดทำ

- ต้องจัดส่งรายงานต้นทุนภายในต้นเดือน พ.ย. ซึ่งมีเวลาดำเนินการรวบรวมข้อมูล ประมวลผลและจัดทำรายงานเพียง 1 เดือน

Q

&

A